

De jobs zitten opnieuw in de lift

Een analyse van het aantal jobs in België en het Vlaams

Gewest in de periode 1999-2006

Eef Stevens
Mieke Booghmans

5-2007

WSE Report

Steunpunt Werk en Sociale Economie
Parkstraat 45 bus 5303 – 3000 Leuven
T:32(0)16 32 32 39 F:32(0)16 32 32 40
steunpuntwse@econ.kuleuven.be
www.steunpuntwse.be

Stevens, Eef & Booghmans, Mieke

De jobs zitten opnieuw in de lift. Een analyse van het aantal jobs in België en het Vlaams Gewest in de periode 1999-2006.

Eef Stevens, Mieke Booghmans – Leuven: Katholieke Universiteit Leuven. Steunpunt Werk en Sociale Economie, 2007, 20 p.

ISBN-97 890-8873-005-4

Copyright (2007) Steunpunt Werk en Sociale Economie
Parkstraat 45 bus 5303 – B-3000 Leuven
T:32(0)16 32 32 39 - F:32(0)16 32 32 40
steunpuntwse@econ.kuleuven.be
www.steunpuntwse.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this report may be reproduced in any form, by mimeograph, film or any other means, without permission in writing from the publisher.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	III
Inleiding.....	1
1. Evolutie van het totale aantal jobs in België	1
1.1 Het totale aantal jobs.....	1
1.2 De componenten van het totale aantal jobs.....	2
1.3 Het totale aantal jobs naar gewest	4
2. De jobs in loondienst in het Vlaams Gewest	5
2.1 Lange termijnevolutie van de jobs in loondienst naar hoofdsector	5
2.2 De secundaire sector.....	6
2.3 De tertiaire sector	11
2.4 De quartaire sector	12
3. Besluit: jobs in de lift.....	13
Bibliografie	14
Annex. Methodologie	16
1. Methodologie in verband met de tijdreeks 1999-2006 in België en de gewesten.....	16
2. Methodologie in verband met de bespreking van de jobs in loondienst naar WSE-sector in het Vlaams Gewest	18

Inleiding

Het is lang stil geweest rond de statistieken die een beeld geven van het totale aantal jobs in de gewesten. Tal van methodologische veranderingen waren hier de oorzaak van. Dit rapport maakt een einde aan de stilte. Het rapport toont aan dat het totale aantal jobs in België in de periode 1999-2006 steeg met ongeveer 250 000 arbeidsplaatsen. Dit komt neer op een stijging van 6,3%. De grootste component van het totale aantal jobs bestaat uit de jobs in loondienst die ook voor het gros van de jobcreatie zorgden. De evolutie van de jobs voor zelfstandigen kende in de periode 1999-2006 wat ups en downs. In de meest recente jaren zaten de jobs voor zelfstandigen echter ook in de lift. De evolutie van het totale aantal jobs in het Vlaams Gewest liep vrij parallel met de Belgische evolutie in de periode 1999-2006. Kijken we specifiek naar de jobs in loondienst in het Vlaams Gewest dan blijkt dat zij een stijging kenden van 7,2% in de beschouwde periode. Deze groei is voornamelijk te situeren in de dienstensectoren. De jobs in de industrie moeten daarentegen aan aantal inboeten.

In eerste instantie biedt het rapport een tijdreeks op langere termijn aan van het totale aantal jobs in België (1999-2006) met aandacht voor de evolutie van de jobs in loondienst, de jobs voor zelfstandigen en de jobs voor helpers en voor de evolutie in de gewesten. In een tweede deel zoomen we in op de jobs in loondienst in het Vlaams Gewest. We geven eerst de evolutie in elk van de hoofdsectoren op lange termijn. Nadien wordt meer in detail ingezoomd op de evolutie van de jobs in loondienst naar sector¹ in het Vlaams Gewest voor de periode 2003-2005.² De subsectoren worden overlopen en evoluties worden geduid. Naast de effectieve evoluties hebben we ook aandacht voor de invloed van de administratieve verschuivingen, veranderingen in wetgeving en methodologische veranderingen op de evolutie van het totale aantal jobs. In een annex wordt meer tekst en uitleg gegeven bij de methodologische veranderingen.

1. Evolutie van het totale aantal jobs in België

1.1 Het totale aantal jobs

Het totale aantal jobs bestaat uit drie componenten: de jobs in loondienst, de jobs voor zelfstandigen in hoofdberoep en de jobs voor helpers in hoofdberoep. Jobs in loondienst zijn de jobs zoals geregistreerd bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) en de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid bij de Plaatselijke en Provinciale Overheden (RSZPPO). De jobs voor zelfstandigen en helpers in hoofdberoep worden geregistreerd bij het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen (RSVZ). Er wordt geen rekening gehouden met de grootte van de jobs. Het gaat dus zowel om voltijdse als deeltijdse jobs. We berekenen hier met andere woorden geen evolutie in arbeidsvolume. Bovendien worden er jobs geteld en geen werkenden. De telling van het aantal werkenden geeft een ander resultaat aangezien één persoon meerdere jobs kan uitoefenen.

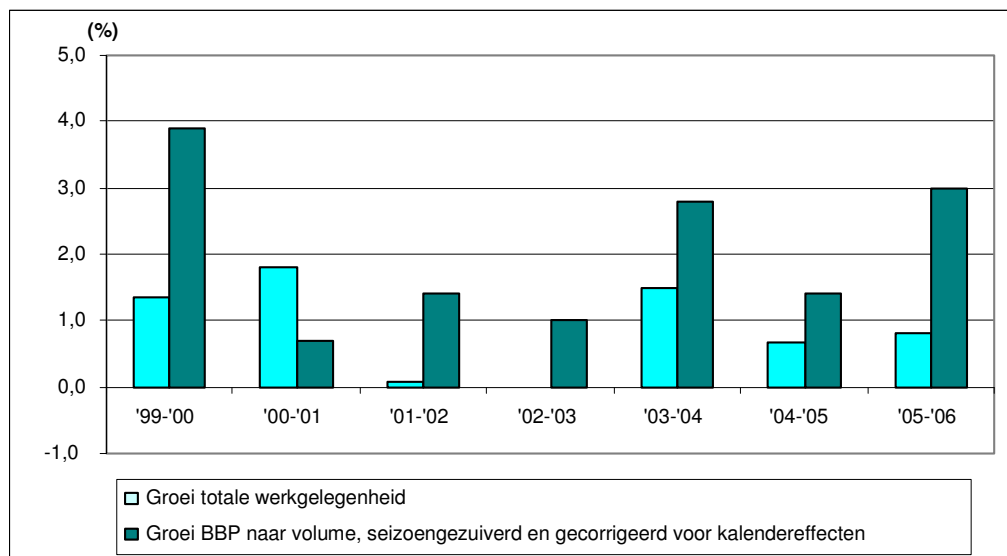
In België steeg het totale aantal jobs van 4 022 300 in 1999 naar 4 276 500 jobs in 2006. Dit betekende een stijging van 6,3% of ongeveer 250 000 arbeidsplaatsen. De nationale rekeningen rapporteren over dezelfde periode een gelijkaardige evolutie. Tussen 1999 en 2006 steeg de binnenlandse werkgelegenheid met 6,2% of een stijging van ongeveer 247 000 werkenden (INR, 2006). In de berekening van de binnenlandse werkgelegenheid worden wel personen geteld. Elke werkende kan in deze berekening met andere woorden slechts één keer geteld worden.

1 We maken gebruik van de WSE-sectorindeling die samengesteld is op basis van de NACE-indeling.

2 De cijfers voor 2006 betreffen een raming en kunnen niet verder opgesplitst worden naar subsectoren.

Het totale aantal jobs kende in de periode 1999-2006 een sterke groei, enkel 2002 en 2003 werden gekenmerkt door een stagnatie. Deze evolutie werd grotendeels gestuurd door de conjunctuur (figuur 1).

Figuur 1. Evolutie van het totale aantal jobs (raming) en evolutie van het BBP (België; 30 juni 1999 – 30 juni 2006)

Bron: RSZ, RSZPPO, RSVZ, INR (bewerking Steunpunt WSE)

Vanaf 2001 kende het bruto binnenlands product (BBP) een duidelijke groeivertraging. Dit vertaalde zich een jaar later in een stagnatie van de jobgroei. Vanaf 2004 kende het BBP wederom een sterkere groei en nam het totale aantal jobs opnieuw gestaag toe. Het valt te verwachten dat de stijging van het totale aantal jobs zich ook zal voortzetten na 2006. Zo voorspellen de snelle ramingen van de RSZ dat de toename van de jobs in loondienst zich nog zal doorzetten in 2007. Ook het Federaal Planbureau heeft een positieve pronostiek voor 2007, ondanks de vertraging van de economische groei in 2007 (FPB, 2007). Doordat jobcreatie met enige vertraging reageert op de aantrekkende economische activiteit, zou het aantal jobs door de sterke economische groei in 2006 nog sterker toenemen in 2007 dan in 2006.

1.2 De componenten van het totale aantal jobs

De jobs in loondienst hebben het overwicht in het totale aantal jobs. In 2006 namen ze met 3 641 000 jobs 85% van het totale aantal jobs op zich. De jobs voor zelfstandigen in hoofdberoep vertegenwoordigden 13% (552 000 zelfstandigen). De jobs voor helpers in hoofdberoep waren goed voor de overige 2% van de arbeidsplaatsen (84 000 helpers). Deze percentages bleven de voorbije jaren nagenoeg constant.

Tabel 1. Aantal jobs in loondienst, jobs voor zelfstandigen in hoofdberoep en jobs voor helpers in hoofdberoep (raming) (België; 30 juni 1999 – 30 juni 2006)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Jobs in loondienst								
Aantal (nx1 000)	3 388	3 444	3 520	3 526	3 524	3 585	3 609	3 641
Evolutie t.o.v. het voorgaande jaar (%)		+1,7	+2,2	+0,2	0,0	+1,7	+1,7	+0,9
Jobs voor zelfstandigen in hoofdberoep								
Aantal (nx1 000)	545	544	541	539	540	541	545	552
Evolutie t.o.v. het voorgaande jaar (%)		-0,3	-0,5	-0,4	+0,1	+0,3	+0,7	+1,3
Jobs voor helpers in hoofdberoep								
Aantal (nx1 000)	89	89	89	88	88	88	89	84
Evolutie t.o.v. het voorgaande jaar (%)		-0,3	-0,6	-0,4	+0,1	+0,1	+0,5	-5,9
Totaal aantal jobs								
Aantal (nx1 000)	4 022	4 076	4 149	4 153	4 152	4 214	4 242	4 277
Evolutie t.o.v. het voorgaande jaar (%)		+1,3	+1,8	+0,1	0,0	+1,5	+0,7	+0,8

Bron: RSZ, RSZPPO, RSVZ (bewerking Steunpunt WSE)

De evolutie van de jobs in loondienst liep in de periode 1999-2006 parallel met deze van het totale aantal jobs (tabel 1). De jaren 2000 en 2001 werden gekenmerkt door een sterke stijging van het aantal jobs in loondienst. Er kwamen in die periode ruim 130 000 arbeidsplaatsen bij waardoor België in 2001 aftikte op 3 520 000 jobs in loondienst. In 2002 viel de groei van de jobs in loondienst echter zo goed als stil en in 2003 daalde hun aantal zelfs lichtjes. Het totaal aantal jobs in loondienst bleef met 3 524 000 echter nog boven het niveau van 2001. Het jaar 2004 kondigde opnieuw een sterke stijging aan en ook in de twee daaropvolgende jaren nam het aantal jobs in loondienst toe.

De evolutie van de jobs voor zelfstandigen en helpers in hoofdberoep zag er ietwat anders uit (tabel 1). Het aantal jobs voor zelfstandigen kende een daling in de periode 1999-2002 van 545 000 jobs in 1999 tot 539 000 jobs in 2002. In 2003 kwam een einde aan de stelselmatige daling. De stijging in 2003 en 2004 bleef nog redelijk bescheiden – elk jaar kwamen er ongeveer 1 000 jobs voor zelfstandigen in hoofdberoep bij – maar in 2005 en 2006 steeg het aantal jobs voor zelfstandigen sterk (respectievelijk +4 000 jobs en +7 000 jobs voor zelfstandigen). In 2006 waren er 552 000 jobs voor zelfstandigen in hoofdberoep. De toename van het aantal zelfstandige jobs situeerde zich de laatste jaren sterk bij de bestuurders van vennootschappen (Dessein & Tratsaert, 2004). De recente overheidsmaatregelen om het ondernemerschap op te krikken kunnen hier een rol spelen. Ook blijkt er een vrij grote toename te zijn van het aantal zelfstandigen uit de nieuwe EU-lidstaten, vooral uit Polen. In een overgangperiode na de toetreding van deze landen wordt het vrije verkeer van werknemers uit de Oost-Europese lidstaten beperkt. Deze beperking is niet van toepassing op de zelfstandige activiteiten, waardoor dit een volstrekt legale manier is om toegang te krijgen tot de Belgische arbeidsmarkt (HRW, 2006). Verwacht wordt dat de stijging van de zelfstandigen in de toekomst in mindere mate zal toe te schrijven zijn aan de nieuwe Oost-Europese EU-lidstaten. In februari 2006 zijn de beperkingen om als werknemer aan de slag te kunnen versoepeld (HRW, 2007).

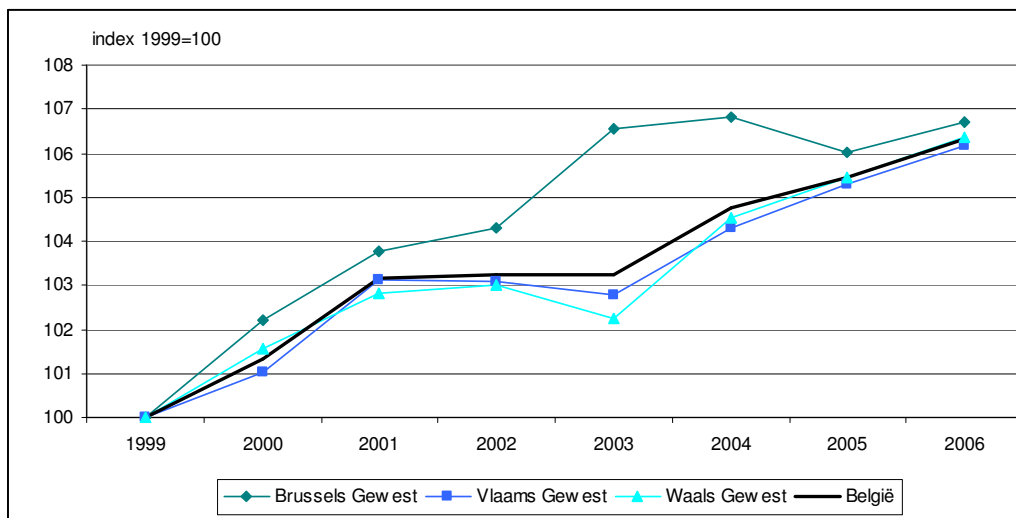
Het aantal helpers bleef de voorbije jaren op een min of meer constant niveau. Achter deze evolutie schuilen enkele grote veranderingen in de wetgeving van de meewerkende echtgenoten. Vanaf 1 januari 2003 waren alle meewerkende echtgenoten verplicht zich in te schrijven in het ministatuut. Op die manier was men verzekerd tegen arbeidsongeschiktheid en invaliditeit en bij moederschap. Men kon zich vrijwillig inschrijven in het maxistatuut. In het maxistatuut geniet men een grotere dekking dan in het ministatuut: pensioen, gezinsbijslagen, gezondheidszorg,

arbeidsongeschiktheid, invaliditeit en moederschap (geen faillissementsverzekering). Deze ontwikkelingen in de reglementering veroorzaakten aanzienlijke schommelingen, vooral tussen 2003 en 2004. Vanaf 1 juli 2005 werd het maxistatuut algemeen verplicht, behalve voor wie geboren is vóór 1 januari 1956. We zagen een aanzienlijke daling in het aantal jobs voor helpers in hoofdberoep in 2006. Het is goed mogelijk dat de algemene verplichting van het maxistatuut een bepaalde groep weerhouden heeft om verder te doen met zijn/haar zelfstandige activiteit als meewerkende echtgenoot. De te betalen bijdragen voor de verzekeringsplichtige meewerkende echtgenoot zijn immers hoger dan deze die dienen te worden betaald voor het ministatuut (RSVZ, 2007).

1.3 Het totale aantal jobs naar gewest

Anno 2006 situeerde meer dan de helft van alle jobs zich in het Vlaams Gewest (57,8%). Het Waals Gewest herbergde iets meer dan een kwart van de jobs (26,4%) en de overige 15,8% van de jobs situeerden zich in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze verhouding was de vorige jaren quasi identiek.

Figuur 2. Evolutie van het totale aantal jobs naar gewest (raming) (index 1999 = 100) (België en de gewesten; 30 juni 1999 – 30 juni 2006)

Bron: RSZ, RSZPPO, RSVZ (bewerking Steunpunt WSE)

Figuur 2 toont de evolutie van het totale aantal jobs in de drie gewesten en België. De evolutie van het totale aantal jobs in het Vlaams Gewest liep bijna samen met de evolutie in België met een groeivertraging in 2002-2003. Ook de evolutie in het Waals Gewest bleef dicht bij de Belgische evolutie. Over de gehele beschouwde periode kwam er zowel in Vlaanderen als Wallonië ruim 6% jobs bij. Een vergelijkbare evolutie werd ook opgetekend in de regionale rekeningen (INR, 2007). Ondanks een globaal lagere werkzaamheidsgraad en een andere structuur wat sectoren betreft (bijna de helft van de jobs in het Waals Gewest behoort tot de quataire sector, in het Vlaams Gewest gaat het om een derde), kon het Waals Gewest dus een gelijke positieve evolutie optekenen in het totale aantal jobs en in het totale aantal werkenden als het Vlaams Gewest. Het Brussels Gewest wordt gekenmerkt door hoge werkloosheidsgraden en lage werkzaamheidsgraden, maar doet het wat jobs betreft veel beter. Veel van deze jobs worden ingevuld door pendelende Vlamingen en Walen. Het Brussels Gewest heeft ook minder te lijden onder de economische groeivertraging. Dit heeft deels te maken met een sterke

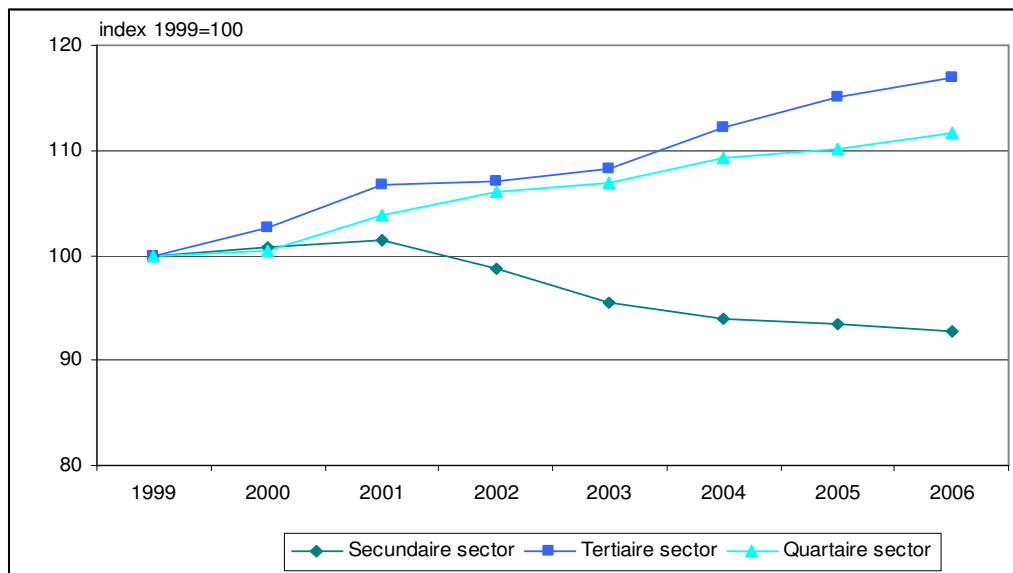
vertegenwoordiging van de steeds groeiende dienstensectoren en slechts een klein aandeel van de industrie die gevoeliger is aan conjunctuurschommelingen.

2. De jobs in loondienst in het Vlaams Gewest

2.1 Lange termijnevolutie van de jobs in loondienst naar hoofdsector

In 2006 werden er zo'n 2 073 000 jobs in loondienst in Vlaanderen genoteerd. In 1999 waren het er 1 934 000. De jobs in loondienst kenden in Vlaanderen een stijging van 7,2% in de periode 1999-2006. Figuur 3 splitst deze jobs uit naar hoofdsector³ over de periode 1999-2006. De primaire sector, anno 2006 goed voor iets meer dan 20 000 jobs in loondienst, voornamelijk te situeren in de landbouw, wordt wegens haar beperkte omvang achterwege gelaten. De primaire sector is immers de kleinste loontrekkende sector. Bovendien zijn de arbeidsplaatsen er vooral niet-loontrekkend.

Figuur 3. Evolutie van de jobs in loondienst naar hoofdsector (raming) (index 1999 = 100) (Vlaams Gewest; 30 juni 1999 – 30 juni 2006)

Bron: RSZ, RSZPPO (bewerking Steunpunt WSE)

De secundaire sector, zijnde de industrie en bouwnijverheid, telde in Vlaanderen anno 2006 ruim 538 000 jobs in loondienst. Figuur 3 toont dat de industriële tewerkstelling afbrokkelt: ten opzichte van 1999 gingen er maar liefst 41 600 secundaire jobs verloren en nam het belang van deze sector in het totale aantal jobs af van 29,9% in 1999 naar 25,9% in 2006. Wanneer we de periode 1999-2006 van dichtbij bekijken, blijkt dat de industrie, die de laatste decennia te kampen had met een grote arbeidsuitstoot, in 2000 en 2001 haar positie enigszins kon herstellen. Dit herstel bleek evenwel van korte duur: de vertraging van de wereldhandel had een aanzienlijke weerslag op de secundaire sector met jobverlies tot 2004 tot gevolg. In de meest recente jaren kon de sector zich echter ietwat stabiliseren.

3 Voor het detail van de hoofdsectoren, zie tabel 2.

Voorts toont figuur 3 dat de dienstensectoren het deficit van de secundaire sector opvingen in de periode 1999-2006. Anno 2006 telde de tertiaire sector, die voornamelijk commerciële diensten herbergt, 821 400 jobs in loondienst, maar liefst 119 000 jobs meer dan in 1999. Het aandeel van de tertiaire sector in het totale aantal jobs in loondienst steeg dan ook overeenkomstig van 36,4% naar 39,6% in deze periode. Echter, bekijken we de evolutie wat meer in detail, dan blijkt dat de jobgroei in de tertiaire sector op het einde van de periode 1999-2002 leek te stikken (Loyen, 2004). In 2004 vond de sector evenwel een tweede adem. Sindsdien steeg het aantal tertiaire jobs non-stop en deed de sector haar reputatie als sterkhouders van de tewerkstelling weer alle eer aan.

Naast de tertiaire boekte ook de quartaire dienstensector jobwinst, van 621 000 jobs in 1999 naar 683 000 jobs in 2006. De quartaire sector bestaat voornamelijk uit niet-commerciële diensten zoals onderwijs en gezondheidszorg. Dit maakt dat een op de drie jobs in loondienst zich situeert in de quartaire sector. In tegenstelling tot de tertiaire sector, kende de quartaire sector een onafgebroken groei van het aantal jobs in loondienst en op die manier compenseerde deze sector mee het jobverlies in de industrie.

Een andere invalshoek krijgen we wanneer we de non-profit tegenover de profit plaatsen. De non-profit stemt grotendeels overeen met de quartaire sector. De secundaire en tertiaire sector vertegenwoordigen samen grosso modo de profit sector. Terwijl de non-profit sector jaar-op-jaar een positieve evolutie liet optekenen, had de profit sector in 2002 en 2003 met jobverlies te kampen. In de periode 2004-2006 kon de tertiaire sector het verlies in de secundaire sector opvangen en zien we dat de profit sector gelijke tred kon houden met de non-profit.

In wat volgt, wordt de evolutie van de jobs in loondienst in het Vlaams Gewest naar WSE-sector uit de doeken gedaan. Omdat de hiervoor vermelde cijfers voor 2006 een raming betreffen en niet verder kunnen worden uitgesplitst naar WSE-sector, zoomen we hierna in op de periode 2003-2005.

2.2 De secundaire sector

Anno 2005 zijn 541 200 jobs in loondienst terug te vinden in de secundaire sector. Dit zijn er 11 600 minder dan in 2003 (tabel 2). Hoewel onze economie desindustrialiseert en hierdoor jaar na jaar een daling van secundaire jobs laat optekenen, dient ook gezegd dat een zeker deel van de vastgestelde daling tussen 2003 en 2005 te wijten is aan verschuivingen van administratieve aard. Dergelijke verschuiving is te wijten aan een hercodificatie van de activiteit of aan fusies, overnames of splitsingen. Hierdoor kunnen jobs, die eerder in de ene sector geplaatst werden, verschuiven naar een andere sector waardoor de vastgestelde verhoging of verlaging niet te wijten is aan een vermeerdering of vermindering van personeel, maar het gevolg is van het herkwalificeren van werkgevers bijvoorbeeld omwille van privatiseringen, verzelfstandiging van filialen, fusies en dergelijke meer (RSZ, 2004). Zowel de industrie en bouw als de dienstensectoren zijn onderhevig aan dergelijke administratieve verschuivingen.

Vorige jaren werd er voor deze verschuivingen gecorrigeerd in de tabellen van het Steunpunt WSE. Voor de periode 2003-2005 ontbreekt hiervoor evenwel het nodige cijfermateriaal waardoor we een dergelijke gecorrigeerde tijdreeks op subsectoraal niveau niet kunnen aanbieden. Wel geven we hierna telkens aan waar de voornaamste verschuivingen van administratieve en methodologische aard te situeren zijn.

Voor de secundaire sector is een van de belangrijkste administratieve verschuivingen te situeren bij de NMBS. Reden hiervoor is een gewijzigde opsplitsing van de werknemers van de NMBS over de verschillende activiteiten die de maatschappij omvat (RSZ, 2004). Zo werd een aantal van haar activiteiten in 2003 nog geregistreerd in de *vervaardiging van transportmiddelen* (s17) en in de

bouwsector (s20), terwijl zij vanaf 2004 worden geteld in de tertiaire *vervoerssectoren* (t6 en t7). Het verlies van zo'n 3 000 jobs in loondienst in s17 en van zo'n 2 500 jobs in s20 tussen 2003 en 2004 wordt hierdoor bijna volledig verklaard.

Een andere administratieve verschuiving, dit keer met een toename tot gevolg, vond plaats in de *vervaardiging van metaalproducten* (s12). Tussen 2003 en 2004 steeg het aantal arbeidsplaatsen in deze sector met bijna 3 600 jobs. Deze toename kan deels worden verklaard door een verschuiving van ongeveer 1 400 arbeidsplaatsen uit de sector *vervaardiging van elektrische machines en apparaten* (s14), van 800 jobs uit de *bouwsector* (s20), van 200 jobs uit de *vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen* (s13) en van 350 jobs uit de tertiaire sectoren *advies en bijstand aan ondernemingen* (t11), *interim* (t12) en *industriële reiniging* (t13).

In de overige secundaire sectoren is er minder sprake van administratieve verschuivingen. We kunnen aannemen dat de reële evolutie van het aantal jobs in deze sectoren beter benaderd wordt. Dankzij de databanken van Graydon en de European Restructuring Monitoring (European Foundation for the Improving of Living and Working Conditions) krijgen we bovendien beter zicht op wat er zich afgespeeld heeft in de verschillende sectoren.

Tabel 2 toont dat er tussen 2003 en 2004 zo'n 500 jobs bijkwamen in de *vervaardiging van dranken, voeding en tabak* (s2). Tussen 2004 en 2005 gingen er evenwel 900 jobs verloren wat het saldo op een verlies van meer dan 300 jobs (-0,5%) brengt. Een aantal faillissementen en herstructureringen in de sector liggen aan de basis van dit verlies. Onder meer Kraft Foods in Herentals, Tabacofina-Vander Elst in Merksem, Pingo Poultry Products in Stevoort, Mortier in Veurne en Alken Maes noteerden banenverlies. Voedingsbedrijf Vandemoortele daarentegen creëerde extra arbeidsplaatsen waardoor de daling in de sector toch enigszins werd getemperd in de beschouwde periode. Ondanks de minder goede cijfers in de meest recente periode blijft de voedingssector met 66 200 jobs in loondienst in 2005 de belangrijkste verwerkende nijverheid in Vlaanderen. Koepelorganisatie Fevia verwacht bovendien voor 2006 en 2007 een gunstige jobevolucie en dit dankzij de aanzwengelende economie, de gestegen omzet en de toename van investeringen (www.fevia.be).

Naast de voedingsindustrie is ook de *chemische nijverheid* (s8) een van de grootste industriële sectoren in Vlaanderen. In 2005 telt de sector 50 800 jobs in loondienst. In de periode 2003-2005 daalde dit aantal licht: er gingen zo'n 200 jobs verloren, een daling van -0,4%. Een aantal herstructureringen en faillissementen liggen hiervan aan de basis. Onder meer Punch Plastics in Overpelt, Société Citrique in Tienen en Sentinel in Wellen noteerden banenverlies.

Tabel 2. Evolutie van jobs in loondienst naar WSE-sector (raming) (Vlaams Gewest; 30 juni 2003-30 juni 2005)

Opmerking: in sectoren aangeduid met een * is er sprake van (belangrijke) aanwijsbare verschuivingen van administratieve of methodologische aard die de evoluties deels mee verklaren; meer uitleg hierover vindt u in de tekst.

		2003	2004	2005	Evolutie 2003-2004		Evolutie 2004-2005		Evolutie 2003-2005	
					(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)
p1	Land- en tuinbouw	21 800	22 200	21 600	+500	+2,2	-671	-3,0	-200	-0,9
p2	Visserij	900	900	200	-50	-5,3	-665	-77,3	-700	-78,5
P	Primaire sector	22 700	23 100	21 800	+400	+1,9	-1 300	-5,8	-900	-4,0
s1	Winning van delfstoffen	600	500	500	-100	-11,2	-10	-1,4	-100	-12,5
s2	Verv. van dranken, voeding en tabak	66 500	67 000	66 200	+500	+0,8	-900	-1,3	-300	-0,5
s3	Textielindustrie	32 000	30 800	28 600	-1 300	-4,0	-2 100	-7,0	-3 400	-10,7
s4	Verv. van kleding en schoeisel, leer- bontnijverheid	7 700	6 900	6 600	-800	-10,5	-300	-4,2	-1 100	-14,3
s5	Verv. van meubels	14 900	14 200	13 800	-600	-4,3	-500	-3,3	-1 100	-7,5
s6	Houtindustrie	8 400	8 300	8 300	-100	-1,4	0	0,0	-100	-1,4
s7	Grafische nijverheid	28 800	29 300	29 200	+500	+1,9	-100	-0,5	+400	+1,4
s8	Chemische nijverheid (incl. cokes e.d.)	51 000	50 800	50 800	-300	-0,5	+50	+0,1	-200	-0,4
s9	Rubber- en kunststofnijverheid	19 000	19 400	19 400	+500	+2,5	+10	+0,1	+500	+2,5
s10	Verv. van glas, bakstenen, cement en andere bouwmaterialen	17 100	16 800	16 900	-300	-1,6	+30	+0,2	-300	-1,5
s11	Metallurgie	20 800	20 400	20 100	-300	-1,5	-400	-1,9	-700	-3,4
s12*	Verv. van metaalproducten	40 500	44 100	43 300	+3 600	+8,9	-900	-1,9	+2 700	+6,8
s13*	Verv. van machines, apparaten en werktuigen	25 400	25 400	25 800	+30	+0,1	+400	+1,4	+400	+1,5
s14*	Verv. van elektrische machines en apparaten	16 600	13 800	13 200	-2 700	-16,5	-700	-4,8	-3 400	-20,5
s15	Verv. van kantoorapp., computers, audio-, video- en telecom-app.	12 400	11 900	11 300	-500	-4,0	-600	-5,2	-1 100	-8,9
s16	Verv. van medische apparatuur	4 700	4 700	4 800	-40	-0,8	+100	+2,9	+100	+2,0
s17*	Verv. van transportmiddelen	51 600	48 600	47 800	-3 000	-5,8	-800	-1,7	-3 800	-7,4
s18	Overige industrie	6 500	6 200	6 000	-300	-5,1	-100	-2,2	-500	-7,2
s19	Elektriciteit, gas, stoom en water	10 500	9 900	10 500	-600	-5,4	+600	+5,6	-10	-0,1
s20*	Bouwnijverheid	117 800	115 300	118 200	-2 600	-2,2	+3 000	+2,6	+400	+0,3
S	Secundaire sector	552 800	544 400	541 200	-8 400	-1,5	-3 300	-0,6	-11 600	-2,1

(vervolg)		2003	2004	2005	Evolutie 2003-2004		Evolutie 2004-2005		Evolutie 2003-2005	
					(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)
t1	Garagewezen	34 200	34 700	34 900	+500	+1,4	+200	+0,5	+600	+1,8
t2	Groothandel en handelsbemiddeling	116 400	117 900	119 500	+1 500	+1,3	+1 600	+1,3	+3 100	+2,7
t3	Kleinhandel	125 100	128 300	128 100	+3 200	+2,6	-200	-0,1	+3 000	+2,4
t4	Verhuurdiensten	12 500	12 900	13 400	+500	+3,8	+500	+3,9	+1 000	+7,8
t5	Horeca	72 900	71 800	71 900	-1 100	-1,5	+20	+0,0	-1 100	-1,5
t6*	Vervoer	73 800	77 600	75 200	+3 800	+5,2	-2 400	-3,1	+1 400	+1,9
t7*	Vervoersondersteunende activiteiten	36 700	39 100	43 100	+2 400	+6,5	+4 000	+10,3	+6 400	+17,5
t8	Post en telecommunicatie	31 200	31 700	31 300	+500	+1,7	-400	-1,3	+100	+0,3
t9*	Financiële diensten	46 400	43 200	43 700	-3 200	-6,9	+600	+1,3	-2 700	-5,7
t10	Informatica	23 800	24 700	25 300	+800	+3,5	+700	+2,7	+1 500	+6,3
t11	Advies en bijstand aan ondernemingen en personen	73 500	77 700	80 600	+4 200	+5,6	+2 900	+3,8	+7 100	+9,7
t12*	Selectie en terbeschikkingstelling van personeel	72 700	86 300	97 400	+13 600	+18,6	+11 200	+12,9	+24 700	+34,0
t13*	Industriële reiniging	24 000	25 100	25 400	+1 100	+4,7	+300	+1,2	+1 400	+5,9
t14*	Overige diensten aan personen	17 100	17 200	17 500	+100	+0,6	+300	+1,9	+400	+2,5
T	Tertiaire sector	760 300	788 200	807 400	+27 900	+3,7	+19 200	+2,4	+47 000	+6,2
q1*	Openbaar bestuur	87 500	83 600	83 500	-3 900	-4,4	-100	-0,1	-4 000	-4,6
q2*	Justitie, defensie en openbare veiligheid	48 700	53 500	52 200	+4 800	+9,9	-1 300	-2,4	+3 600	+7,3
q3	Verplichte sociale verzekering	11 100	11 000	11 100	-100	-1,0	+200	+1,6	+100	+0,6
q4*	Onderwijs	200 400	198 200	200 600	-2 200	-1,1	+2 400	+1,2	+200	+0,1
q5*	Ziekenhuizen en overige gezondheidszorg	108 000	110 900	111 500	+2 900	+2,7	+600	+0,5	+3 500	+3,2
q6*	Maatschappelijke dienstverlening	152 400	162 200	166 500	+9 900	+6,5	+4 200	+2,6	+14 100	+9,3
q7	Recreatie, cultuur en sport	28 300	28 900	27 000	+500	+1,9	-1 900	-6,5	-1 300	-4,7
q8*	Speur- en ontwikkelingswerk	6 100	6 300	6 500	+200	+3,8	+200	+3,2	+400	+7,2
q9	Afvalwater- en afvalverzameling; straatreiniging	7 700	7 600	8 400	-200	-2,3	+800	+11,2	+700	+8,6
q10*	Belangenvertegenwoordiging	13 600	16 100	16 400	+2 500	+18,1	+300	+1,7	+2 800	+20,2
Q	Quartaire sector	663 700	678 200	683 700	+14 500	+2,2	+5 400	+0,8	+19 900	+3,0
Totaal		1 999 500	2 034 000	2 054 000	+34 500	+1,7	+20 000	+1,0	+54 500	+2,7

Bron: RSZ Gedecentraliseerde statistiek, RSZPPO (bewerking Steunpunt WSE)

In de *textielsector* (s3), met 28 600 jobs in loondienst anno 2005 ook nog altijd een van de grootste secundaire sectoren, gingen maar liefst 3 400 jobs verloren tussen 2003 en 2005. Ook de *kledingindustrie* (s4) zag het aantal jobs dalen (-1 100 jobs). Het gaat al langer slecht in deze sectoren wat grotendeels het gevolg is van de zware concurrentie van de lageloonlanden (Tratsaert e.a., 2002; www.febeltex.be). Vooral in West-Vlaanderen waar deze sector sterk staat, was het banenverlies groot onder meer in Silversilk, Sofinal-Cortesa, Sofisilk, Sofispin, Weverijen Sofinal. Ook tapijtenproducent Empire Carpets in Gent ging failliet. Toch is koepelorganisatie Febeltex gematigd positief over de toekomst. De Belgische textielsector heeft immers ook heel wat troeven: hoge productiviteit, korte levertijden, kwaliteit op maat, productontwikkeling en excellente klantenservice. Tegen deze achtergrond zijn de vooruitzichten van de sector optimistisch, ook ten aanzien van het aantal jobs. Voor 2007 verwacht de Belgische textielsector minimaal 1 500 nieuwe aanwervingen te doen (www.febeltex.be).

De *meubel- en houtindustrie* (s5, s6) konden hun aantal jobs in loondienst niet op peil houden. Tussen 2003 en 2005 brokkelde het aantal jobs vooral af in de meubelindustrie (-1 100 jobs). Stijgende grondstofprijzen en internationale concurrentie liggen aan de basis van het negatieve jobklimaat in de sector (www.febelhout.be).

Het saldo van de jobevolucie in de *grafische nijverheid* (s7) is licht positief. Tussen 2003 en 2004 kwamen er 500 jobs bij. Tussen 2004-2005 gingen er 100 jobs verloren. Een aantal drukkerijen ging failliet in deze periode, onder meer Drukkerij L. Vanmelle, Brepols Graphic Industries en Agora Rotogravure. De grafische nijverheid is een sector die zowel problemen als troeven kent. Aan de ene kant wordt de sector bedreigd door een verzwakking van de buitenlandse vraag, een voorzichtig beleid van de reclame-investeerders en een verdere afkalving van de verkoopprijzen in binnen- en buitenland. Daarnaast bestaat er een structurele overcapaciteit en is de concurrentie toegenomen van Europese bedrijven en steeds vaker ook vanuit Azië. Aan de andere kant worden ook jobs gecreëerd, onder meer in de streek rond Turnhout, waar het bedrijvenpark Flanders Graphics Valley is gesitueerd. Het Vlaams Innovatiecentrum voor Grafische Communicatie (VIGC) heeft hier veel activiteiten. In dit technologische bedrijvenpark houdt men zich bezig met de grafische industrie, de communicatie- en mediabedrijven, hardware- en softwarebedrijven uit de grafische en de ICT-sector, toeleveranciers, websitebouwers, cd-romproducenten, film- en videoproducenten, de fotografie- en filmbranche, gespecialiseerde onderzoeksinstituten, onderwijs- en opleidingsinstituten en de grafische kunstbranche (www.evd.nl, www.febelgra.be).

De *metaalsectoren* (s11 tot en met s17) tellen 166 000 jobs in loondienst in 2005. Dit is een daling ten opzichte van 2003 toen deze sectoren goed waren voor bijna 172 000 arbeidsplaatsen. Zoals eerder al vermeld, is deze afname grotendeels te wijten aan administratieve verschuivingen, vooral bij de activiteiten van de NMBS. Daarnaast waren er ook een aantal faillissementen en herstructureringen. Zo ging Vuylsteke Gebroeders, actief in het gieten van metalen, failliet waardoor meer dan 100 banen verloren gingen. Ook Fardis, een bedrijf dat licht metalen verpakking vervaardigt, sloot de deuren met een verlies van 500 jobs tot gevolg. In dezelfde periode werd ook bij Emgo in Lommel, Pauwels Trafo in Gent, Bosch in Tienen, Lear Corporations in Genk banenverlies geregistreerd. Tot slot lieten ook de herstructureringen bij Ford Genk zich in de beschouwde periode voelen in de sector van de *vervaardiging van transportmiddelen* (s17).

Veruit de grootste secundaire sector is de *bouwnijverheid* (s20) met ruim 118 000 jobs in loondienst. Ook deze sector onderging tussen 2003 en 2004 een aantal administratieve verschuivingen. Tussen 2004 en 2005 was er evenwel sprake van een indrukwekkende remonte met een jobtoename van zo'n 3 000 eenheden. Hoewel er in deze periode tal van bouwondernemingen failliet gingen – onder meer Resocub in Aalst, Claes Gebroeders in Houthalen, Lauer in Zwijndrecht waar telkens meer dan 100 banen verloren gingen – kon de sector

ook buigen op het toenemende aantal (ver)bouwlustigen in Vlaanderen in 2004 en 2005 (www.confederatiebouw.be).

2.3 De tertiaire sector

De tertiaire sector bundelt vooral commerciële diensten. Tussen 2003 en 2005 steeg het aantal tertiaire jobs in loondienst van 760 300 naar 807 400 jobs. Zoals vermeld, tonen deze cijfers dat de tertiaire sector de stagnatie van 2001-2002 achter zich heeft gelaten en zich heeft hersteld.

De toename is evenwel in bepaalde gevallen toe te schrijven aan administratieve verschuivingen. Zoals reeds bleek, verschoven een aantal activiteiten van de NMBS van de secundaire sector naar de tertiaire sector. Meer bepaald kwamen er tussen 2003 en 2004 omwille van deze administratieve verschuiving 3 800 jobs bij in de *vervoerssector* (t6). Tussen 2004 en 2005 laten de cijfers echter een daling van 2 400 jobs zien in deze sector. Deze jobafname is vooral te situeren in de subsectoren 'goederenvervoer over de weg' en 'verhuisdiensten'. Ook bij het 'vervoer per spoor' gingen jobs verloren. Daarnaast verschoven er ook NMBS-jobs uit de secundaire sector naar de tertiaire sector van de *vervoersondersteunende activiteiten* (t7) waar in de periode 2003-2004 ongeveer 2 400 jobs bijkwamen. De jobtoename tussen 2004 en 2005 is daarentegen niet het gevolg van administratieve verschuivingen. Er kwamen ruim 4 000 jobs in loondienst bij, voornamelijk in de subsectoren 'opslag', 'ondersteunende activiteiten voor het vervoer over water' en de 'logistieke diensten voor het vrachtvervoer'.

Een andere administratieve verschuiving, ditmaal in negatieve zin, vond plaats in de *financiële dienstensector* (t9) waar, dankzij de decentralisatie van de aangifte, zo'n 1 600 jobs van Vlaanderen naar Brussel verschoven. Hierdoor verdwijnen ze uit de Vlaamse cijfers. Tot slot is de toename van het aantal jobs in de *industriële reiniging* (t13) deels het gevolg van de omschakeling bij de RSZ naar het concept 'vestigingseenheid'. Hierdoor wijzigde de manier waarop de jobs in loondienst geografisch verdeeld worden vanaf 2004. Een 'vestiging' is elke plaats die geografisch kan worden geïdentificeerd met een adres en waar ten minste één activiteit van de onderneming wordt uitgeoefend of van waaruit de activiteit wordt uitgeoefend; het is dus een concrete geografische realiteit.

In de overige tertiaire sectoren zijn administratieve verschuivingen minder of niet van tel. We overlopen de meest in het oog springende evoluties.

De groot- en kleinhandel (t2 en t3) zijn anno 2005 met respectievelijk 119 500 en 128 100 jobs in loondienst de grootste tertiaire sectoren. In beide sectoren steeg het aantal arbeidsplaatsen bovendien in de periode 2003-2005 met telkens zo'n 3 000 jobs, ondanks faillissementen van een aantal kleinere bedrijven zoals Van Asten Logistics in Westerlo en Belgiumexel in Zaventem. Dat deze sectoren blijvend jobs creëren, heeft voornamelijk te maken met hun grootte en diversificatie waardoor deze sectoren zich relatief snel kunnen aanpassen aan economische veranderingen (Loyen, 2004).

Met 80 600 arbeidsplaatsen in 2005 is de sector *advies en bijstand aan ondernemingen en personen* (t11) ook een van de grotere tertiaire sectoren. Deze sector realiseerde bovendien jobwinst in de periode 2003-2005: er kwamen in totaal 7 100 jobs bij. Een verklaring hiervoor is te vinden in de toenemende outsourcing ten voordele van deze sector. Toch gingen er door faillissementen van onder meer TLJ Schoonmaakbedrijf in Maasmechelen, Globeground in Zaventem, Aegis in Diest en Industrial Mechanical Maintenance in Zwijndrecht ook honderden jobs verloren.

De meest markante evolutie is terug te vinden in de *selectie en terbeschikkingstelling van personeel* (t12). Deze sector bestaat voor het merendeel uit interim-kantoren en realiseerde tussen 2003 en 2005 een toename van maar liefst 24 700 jobs. Bijna de helft hiervan is te danken aan de invoering van de dienstencheques (RSZ, 2004). Daarnaast wordt de interim-sector meer en meer aanzien als een middel op tijdelijke personeelstekorten op te vangen. Ook fungeert uitzendarbeid vaak als een proefperiode waarna de uitzendkracht een vaste job wordt aangeboden. In de jaarverslagen van Federgon is hiermee overeenkomstig te lezen dat het werven van vast en tijdelijk personeel, het opleiden van medewerkers, het evalueren van competenties, coaching, het begeleiden van ontslagen werknemers of het tijdelijk inzetten van een ploeg specialisten of managers van hoog niveau allemaal voorbeelden zijn van activiteiten die verband houden met human resources en die vaak toevertrouwd worden aan gespecialiseerde interim-bedrijven. Daarnaast werd vanaf midden 2002 uitzendarbeid ook in de bouwsector mogelijk. Zoals eerder reeds bleek, zat deze sector in 2004-2005 in de lift. Het is dan ook niet verwonderlijk dat hieraan een toenemende vraag naar uitzendkrachten in de bouwsector is verbonden (www.federgon.be).

We vermelden ook nog de *horeca* (t5) waar 1 100 jobs verloren gingen tussen 2003 en 2005, vooral in de subsector 'catering'. Tertiaire sectoren die hun aantal jobs anderzijds zagen toenemen waren de *diensten aan personen* (t14; +400 jobs), het *garagewezen* (t1; +600 jobs), de *verhuurdiensten* (t4; +1 000 jobs) en de *informatica* (t10; +1 500 jobs). Deze laatste sector dankt de positieve evolutie aan de toenemende outsourcing van ICT-activiteiten aan gespecialiseerde leveranciers. De verantwoordelijkheid over de bandbreedte, de verwerkingscapaciteit, de opslagcapaciteit van gegevens en de helpdesk wordt vandaag al in zeer veel gevallen door gebruikers overgedragen op de ICT-leverancier. Stilaan worden ook meer gevoelige ICT-toepassingen, zoals informatie-uitwisseling, de veiligheid van het netwerk, softwareontwikkeling en -onderhoud voor het klantenbeheer uitbesteed (www.agoria.be).

2.4 De quartaire sector

De quartaire sector, die voornamelijk uit publieke diensten bestaat, is in 2005 goed voor 683 700 jobs in loondienst. Dit zijn er 19 900 meer ten opzichte van 2003. Hiermee blijft de quartaire sector een vaste waarde in de groei van het aantal jobs. De quartaire jobgroei die in de periode vóór 2002 werd gecreëerd – vooral dankzij een aantal beleidsmaatregelen – zet zich ook vanaf 2003 onverminderd verder.

Voor de periode 2003-2005 is het evenwel niet evident een onderscheid te maken tussen evoluties door administratieve verschuivingen en werkelijke toe- of afnames. In bijna elke quartaire sector is er sprake van evoluties van de eerste soort. Zo is er een duidelijke wisselwerking tussen de afname van het aantal jobs in loondienst in de sector *openbaar bestuur* (q1) en de toename ervan in de sector *justitie, defensie en veiligheid* (q2) en dit wegens een opsplitsing van de RSZ-aangiften van de verschillende federale overheidsdiensten per ondernemingsnummer. Hierdoor wordt een aantal werknemers niet langer geteld bij het *openbaar bestuur*, maar wel bij *justitie, defensie en veiligheid*.

Ook achter de toename in de sector van de *maatschappelijke dienstverlening* (q6) gaat een administratieve verandering schuil. De werknemers in de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB) en Psycho-Medische en Sociale centra (PMS) worden niet langer geregistreerd in het *onderwijs* (q4), maar dus wel in de sector van de *maatschappelijke dienstverlening*. Het verlies van deze jobs in de onderwijssector wordt dan weer gecompenseerd door een verschuiving van jobs uit het *spoor- en ontwikkelingswerk* (q8) en uit de *gezondheidszorg* (q5). Tot slot is ook de toename van het aantal jobs bij de *belangenvertegenwoordiging* (q10) deels van administratieve aard: de bedienaars van de erediensten en de morele consultants die voorheen bij de sector *openbaar bestuur* (q1) geteld werden, verschuiven naar q10.

Behalve administratieve verschuivingen kunnen we er vanuit gaan dat er vooral in de *gezondheidszorg* (q5) en de *maatschappelijke dienstverlening* (q6) ook sprake is van een werkelijke toename van het aantal jobs in loondienst. Het zijn immers twee sectoren die reeds geruime tijd de toenemende vergrijzing van de bevolking en alle problemen van hulpbehoevende aard die daarmee gepaard gaan, moeten opvangen. Bovendien creëert ook een toenemende vraag naar kinderopvang extra jobs in de *maatschappelijke dienstverlening* (Loyen, 2004).

3. Besluit: jobs in de lift

België

Anno 2006 telt België 4 276 500 arbeidsplaatsen. Dit zijn er maar liefst 254 000 meer dan in 1999. Het merendeel van het totale aantal jobs wordt uitgeoefend in loonverband. Het is ook bij de jobs in loondienst dat het leeuwendeel van de jobcreatie moet gesitueerd worden: in de periode 1999-2006 steeg het aantal arbeidsplaatsen met maar liefst 253 000 jobs zodat in 2006 werd afgetikt op 3 641 000 Belgische jobs in loondienst. Bijna acht op de tien van deze jobs bevindt zich in de tertiaire of quartaire dienstensector, een vijfde situeert zich in de industrie en bouwnijverheid en slechts een beperkt aantal behoort tot de primaire sector. Vergeleken met 1999 komt de desindustrialisering duidelijk naar voor. Door toenemende uitbesteding, delokalisatie en mondialisering moest de secundaire sector jobs prijsgeven. Deze jobafname werd gecompenseerd door de verdere expansie van de dienstensectoren. Tot 2002 was de tertiaire sector, voornamelijk commerciële diensten, de grootste jobcreator. In 2002 leek ze evenwel op haar expansiegrenzen te zijn gestoten en werd de quartaire sector, die onverminderd aangroeit over de beschouwde periode, de sterkhouder van het aantal jobs. In 2004 vond de tertiaire sector evenwel haar tweede adem en tot en met 2006 is er dus opnieuw sprake van een aanzienlijke jobcreatie in zowel de tertiaire als de quartaire dienstensector.

De evolutie van de jobs voor zelfstandigen in hoofdberoep, de tweede component van het totale aantal jobs, verliep niet altijd even positief. Tussen 1999 en 2002 daalde het aantal jobs voor zelfstandigen, in 2003 kon de dalende trend gestopt worden en in 2004 zelfs omgebogen tot een lichte jobtoename. In de meest recente jaren groeide het aantal jobs voor zelfstandigen vervolgens steviger aan en anno 2006 telt België 552 000 jobs voor zelfstandigen in hoofdberoep.

De derde en laatste component van het totale aantal jobs wordt gevormd door de jobs voor helpers in hoofdberoep. België telt zo'n 83 000 helpers oftewel meewerkende echtgenoten. Zij staan hun partner bij in het uitoefenen van diens zelfstandige bezigheid zonder dat hierbij sprake is van een ondergeschikt verband. Tussen 1999 en 2005 bleef hun aantal stabiel. In 2006 wordt een jobafname vastgesteld die deels verklaard wordt door de veranderingen in wetgeving die deze categorie de laatste jaren onderging.

Vlaanderen

De evolutie van het aantal jobs in loondienst in het Vlaams Gewest volgt globaal genomen de Belgische trend: in de industrie en bouwnijverheid daalt het aantal jobs, terwijl de tertiaire en quartaire sectoren de jobs in loondienst op peil houden. Een verdere opdeling naar subsector voor de periode 2003-2005 laat op de eerste plaats zien dat de cijfers onderhevig zijn aan een aantal methodologische veranderingen en administratieve verschuivingen. De voornaamste methodologische verandering houdt verband met de overschakeling van het concept 'inrichting' naar het concept 'vestiging'. Hierdoor wijzigde de manier waarop de jobs in loondienst geografisch verdeeld worden vanaf 2004. Een 'vestiging' is elke plaats die geografisch kan worden

geïdentificeerd met een adres en waar ten minste één activiteit van de onderneming wordt uitgeoefend of van waaruit de activiteit wordt uitgeoefend; het is dus een concrete geografische realiteit. De administratieve verschuivingen zijn dan weer het gevolg van een hercodificatie van de activiteit van een onderneming omwille van bijvoorbeeld privatiseringen, verzelfstandiging van filialen of fusies. Hierdoor kunnen de jobs van die onderneming verschuiven van de ene naar de andere sector met respectievelijk een jobafname en een jobtoename tot gevolg in de betrokken sectoren.

Naast de jobevoluties omwille van methodologische of administratieve redenen, bevestigen de cijfers de algemene trend. Zo zijn de grootste krimpsectoren in de industrie te situeren. Vooral in de textiel- en kledingindustrie was het jobverlies groot, vooral te wijten aan de scherpe concurrentie uit de lageloonlanden. Ook laten tal van grote faillissementen en herstructureringen hun sporen na in de industrie. Ford Genk met jobverlies in de auto-industrie is hiervan het meest sprekende voorbeeld.

De tertiaire en quartaire subsectoren worden daarentegen vrijwel allen gekenmerkt door een jobtoename. In de tertiaire sector is de interim-sector de absolute koploper met een jobgroei van meer dan 24 000 jobs. Ook in de informatica en in de sector advies en bijstand aan ondernemingen en personen steeg het aantal jobs fors. Deze sectoren profiteren van de tendens waarbij grote ondernemingen, vaak uit secundaire sectoren, willen terugkeren naar hun kernactiviteiten en nevenactiviteiten zoals personeelsbeleid, hygiëne en transport uitbesteden aan gespecialiseerde bedrijven. Daarnaast speelt ook de invoering van het systeem van dienstencheques een rol in de jobtoename van de interim-sector. Een andere tertiaire groeisector wordt gevormd door de groot- en kleinhandel, de meest omvangrijke en gediversifieerde tertiaire sectoren.

In de quartaire sector, waar methodologische en administratieve wijzigingen sterk spelen, blijft vooral de zorgsector het goed doen. Het stijgende aantal 75-plussers in de samenleving en de hulpbehoefendheid die daarmee gepaard gaat, alsook de toenemende vraag naar kinderopvang, kunnen hier als oorzaak worden aangeduid.

Bibliografie

Dessein, B. & Tratsaert, K. 2004. Zelfstandigen, klaar... start! In Steunpunt WAV-SSA, **Reeks De arbeidsmarkt in Vlaanderen, Jaarboek, editie 2004**. Leuven.

Federaal Planbureau. 2007. **Perscommuniqué: Economische begroting 2007**.

Hoge Raad voor de Werkgelegenheid. 2006. **Verslag 2006**.

Hoge Raad voor de Werkgelegenheid. 2007. **Verslag 2007**.

Instituut voor de Nationale Rekeningen. 2006. **Nationale rekeningen – Gedetailleerde rekeningen en tabellen 1995-2005**. Nationale Bank van België, Brussel.

Instituut voor de Nationale Rekeningen. 2007. **Regionale rekeningen – 1995-2005**. Nationale Bank van België, Brussel.

Loyen, R. 2004. Werkgelegenheid: jobgroei in de verzorgingsstaat. In Steunpunt WAV-SSA, **Reeks De arbeidsmarkt in Vlaanderen, Jaarboek, editie 2004**. Leuven.

Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen. 2007. **Het sociaal statuut der zelfstandigen – Meewerkende echtgenoten.** Juni 2007.

Rijksdienst voor Sociale Zekerheid. 2003. **Samenvatting van de tewerkstelling (RSZ) voor het jaar 2003.** Brussel.

Rijksdienst voor Sociale Zekerheid. 2004. **Werknemers onderworpen aan de sociale zekerheid naar plaats van tewerkstelling: gegevens op 31 december 2004.** Brussel.

Tratsaert, K., Booghmans, M. & Stevens, E. 2002. Lokale arbeidsmarkten in België op de kaart gezet. In **Steunpunt WAV-SSA, Jaarreks 2002, De arbeidsmarkt in Vlaanderen**, deel 3. Leuven.

Annex. Methodologie

1. Methodologie in verband met de tijdreeks 1999-2006 in België en de gewesten

Het totale aantal jobs wordt gevormd door de jobs in loondienst (RSZ en RSZPPO), de jobs voor zelfstandigen in hoofdberoep (RSVZ) en de jobs voor helpers in hoofdberoep (RSVZ).

Jobs in loondienst (RSZ)

De jobs in loondienst worden enerzijds geregistreerd bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ). In het eerste kwartaal 2003 is de RSZ overgeschakeld naar de Multifunctionele Aangifte (DMFA). De overgang naar de DMFA had heel wat gevolgen voor de RSZ-statistieken, waaronder niet in het minst een tijdreeksbreuk met de statistische informatie van voor 2003.

Om een tijdreeks vanaf 1999 op te stellen, werd ten eerste een correctie toegepast op de gegevens van vóór 2003. De langdurig zieken, de onthaalouders en de lesgevers middenstandsopleiding worden vanaf 2003 meegeteld bij de telling van het aantal arbeidsplaatsen, iets wat voordien niet gebeurde. De correctie bestond erin het aantal langdurig zieken, onthaalouders en lesgevers middenstandsopleiding te ramen op basis van de evolutie van het totale aantal jobs in loondienst voor de jaren 1999, 2000, 2001 en 2002, te herverdelen tot op het niveau gewest en naar sector en mee te tellen bij het aantal arbeidsplaatsen. Voor de herverdeling werd gebruik gemaakt van de tabellen uit de brochure die de RSZ ter beschikking stelde naar aanleiding van de overstap naar de DMFA (RSZ, 2003).

De overgang naar de DMFA had ook als gevolg dat er voor 2003 en 2004 enkel RSZ-gegevens beschikbaar waren voor het vierde kwartaal en niet, zoals gewoonlijk, voor het tweede kwartaal. Om de tijdreeks verder te zetten werd tot op het niveau gemeente en naar sector een raming gemaakt van de RSZ-cijfers voor het tweede kwartaal van 2003 en 2004. De raming gebeurde op basis van de verhouding van het totaal aantal jobs bij de RSZ tussen het tweede en vierde kwartaal van 2005 en werd toegepast op het vierde kwartaal van 2003 en van 2004.

Bij het opstellen van dit rapport waren voor 2006 nog geen gedecentraliseerde RSZ-gegevens beschikbaar, enkel de gecentraliseerde cijfers waren voorhanden. De gedecentraliseerde cijfers voor 2006 naar gewest en hoofdsector werden geraamd op basis van de evolutie tussen het tweede kwartaal van 2005 en het tweede kwartaal van 2006 van de gecentraliseerde RSZ-cijfers. De zo bekomen cijfers voor 2006 omvatten evenwel geen aparte cijfers voor de sectoren met nace 95, 98 en 99. Dit omdat deze sectoren niet beschikbaar waren op gecentraliseerd niveau. Ze werden dan ook geraamd voor 2006 op basis van de verdeling van de gedecentraliseerde statistiek in 2005.

Jobs in loondienst (RSZPPO)

De jobs in loondienst worden anderzijds geregistreerd bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid voor de Plaatselijke en Provinciale Overheden (RSZPPO). De cijfers van de arbeidsplaatsen bij de plaatselijke en provinciale overheden zijn afkomstig van RSZPPO zelf. We maken hier geen gebruik van de cijfers over de plaatselijke en provinciale overheden in de gedecentraliseerde statistieken van de RSZ. Op het moment van het opstellen van dit rapport was voor 2006 slechts één globaal cijfer van de PPO voor België beschikbaar. De cijfers naar gewest en hoofdsector werden geraamd op basis van de verdeling in 2005.

Jobs voor zelfstandigen in hoofdberoep (RSVZ)

Deze component wordt geoperationaliseerd op basis van het aantal bij het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen (RSVZ) geregistreerde jobs voor zelfstandigen in hoofdberoep op 31 december van elk jaar. Om te komen tot een raming van het aantal zelfstandigen per 30 juni van het jaar x, wordt het gemiddelde genomen van 31 december van het jaar x-1 en 31 december van het jaar x.

Jobs voor helpers in hoofdberoep (RSVZ)

De derde component van het totale aantal jobs wordt geoperationaliseerd op basis van het aantal bij het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen (RSVZ) geregistreerde helpers in hoofdberoep op 31 december van elk jaar. Om te komen tot een raming van het aantal zelfstandigen per 30 juni van het jaar x, wordt het gemiddelde genomen van 31 december van het jaar x-1 en 31 december van het jaar x.

De wetgeving met betrekking tot de meewerkende echtgenoten die een deelverzameling zijn van het totale aantal helpers in hoofdberoep was de laatste jaren onderhevig aan een aantal veranderingen. We geven een korte historiek:

a) Vanaf 1 januari 1990 tot en met 31 december 2002

De meewerkende echtgenoot (M/V) kon zich vrijwillig aansluiten op het statuut van zelfstandige. Op die manier had de echtgenoot helper (M/V) enkel recht op de uitkeringsregeling voor ziekte en invaliditeit (de echtgenote helpster had ook recht op moederschapsuitkering).

b) Vanaf 1 januari 2003 tot en met 30 juni 2005

Er waren twee mogelijkheden:

- men was onderworpen aan het ministatuut (ziekte- en invaliditeit, sector uitkeringen); dit was de minimale verplichting;
- men koos voor het volledig (maxi)statuut (ziekte- en invaliditeit, sector uitkeringen, pensioen, kinderbijslag en arbeidsongeschiktheid, maar geen sociale verzekering in geval van faillissement); dit was een vrijwillige optie.

c) Vanaf 1 juli 2005

Het (maxi)statuut wordt algemeen verplicht, behalve voor wie geboren is vóór 1 januari 1956; zij hebben de keuze: ofwel behouden ze het ministatuut, ofwel sluiten zij zich vrijwillig aan voor het maxistatuut.

Door de veranderingen in de wetgeving met betrekking tot de helpers in hoofdberoep beschouwt de RSVZ het cijfer van het tweede kwartaal van 2005 (zijnde het gemiddelde van 31 december 2004 en 31 december 2005) als eerste correct cijfer voor het aantal helpers in hoofdberoep. Het aantal helpers in hoofdberoep voor de jaren 1999 tot en met 2004 werd geraamd tot op het niveau gemeente volgens de verhouding 1999-2005, 2000-2005, 2001-2005, 2002-2005, 2003-2005, 2004-2005 bij de zelfstandigen in hoofdberoep.

2. Methodologie in verband met de bespreking van de jobs in loondienst naar WSE-sector in het Vlaams Gewest

De jobs in loondienst worden geregistreerd bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) en de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid voor de Provinciale en Plaatselijke Overheden (RSZPPO). Als basis geldt hier de gedecentraliseerde RSZ-statistiek met betrekking tot 30 juni van elk jaar. De overgang naar de Multifunctionele Aangifte had ook als gevolg dat er voor 2003 en 2004 enkel RSZ-gegevens beschikbaar waren voor het vierde kwartaal. Tot op het niveau gemeente en naar sector werd een raming gemaakt van de RSZ-cijfers voor het tweede kwartaal van 2003 en 2004. De raming gebeurde op basis van de verhouding van het totale aantal jobs bij de RSZ tussen het tweede en vierde kwartaal van 2005 en toegepast op het vierde kwartaal van 2003 en 2004.